FASİKÜL 17 – SAYFA 1

Çeviri: Anita Tatlıer

ESKİ BİR SORUYA YENİ BİR CEVAP

Yazan:Burhan Belge

Bir gün, Kastamanu'nun dönemin en gericilerinden olduğu söylenen ufak kasabalarından birinde bulunan Büyük Önder bir şapka taktı ve bölge halkına şöyle seslendi:
Bu, baylar, kesinlikle söylendiği gibi "modern bir başlık" değildir(1); bu sadece bir "şapka" olarak adlandırılır. Bu şekilde kullanılır ve "fes"den daha iyidir.

Bu olay karşısında şaşıran Avrupalılar buna iki tür açıklama getirdi: Bir kısmı, Doğunun bu sözde şiirsizleştirilmesinden yakındı ve Doğunun çok sevdikleri o meşhur dokunaklığı kaybettiği olgusu karşısında sızlandı; buna karşılık diğerleri, dar görüşlü sosyologlar, dudak büktüler ve herhangi bir kıyafetle ilgili bir değişimin gerçekten de bir reforma denk gelip gelemeyeceğini sorguladılar.

Bu iki tür eleştiriye zaten o dönemde uygun düşen yanıtlar verilmiş ve uzun uzun tekrarlanmıştı:
-Doğu kesinlikle dokunaklılık olgusunun işlendiği bir fuar değildir.
-Fes yerine şapka takmak kesinlikle kıyafetle ilgili herhangi bir değişim değildir fakat zihniyetin tam bir dönüşümdür.

Zaman geçti. Türk Reformu sadece gelişmesine devam etti. Ve Kemalizm görüşlerini giderek artan bir kesinlikle belirlemeye başladı. İşte bu nedenle, "çarşaflar" bir yerden diğerine tüm ülke ve türk milleti tarafından kaldırıldı, bazı ışıltılı hapishanelerin kapılarını açtı tıpkı, tıpkı kuşların kafeslerinin açıldığı gibi kadınları azat etti.

Bugün, şu haberleri alıyoruz: "Binlerce erkek şapka takmış, sokakları dolduruyor ve Hatay'ın bağımsızlığını istiyor. İki bin kadın "çarşaflarını" açıkça atarak göstericilere katıldı.

Ve bu gösterilerde çekilen fotoğraflar da sadece bunu teyid ediyor.

Türk azınlıkların yaşadığı diğer ülkelerde de, sadece kendi ufak müslüman cemaat fikrinden ilham alan bazı gerici kişilerle güçlerini millet fikrinden alan ileri düşünceye sahip geniç bir türk elit arasında bir mücadele olduğunu ve bu mücadelede, söz konusu iki tarafın "şapka" ve "fes"inin güncelde önemli simgelerde anlam kazandığını biliyoruz.

Ve bu sefer ne görüyoruz? Hatay'ın ve Suriye'nin, Hatay'daki Türk ve Suriye'deki Arabın ve nihayet Kemalist Türkiye ve Fransa'nın karşılaşmak zorunda olduğu bu soruda, neye tanıklık ediyoruz?

Her türlü siyasi görüşü kendimizden uzaklaştıralım. Ve mümkün olduğunca, bu soruyu sadece uygarlık açısıyla, bunun uygar bir insan zihniyetine katkısı yüzüyle inceleyelim; diğer bir deyişle, bu sorunun hangi ölçüde gelişmiş bir dünya görüşünü ya da gericiliğin teokratik ve geride kalmış bir zihniyetini temsil ettiğini görelim.

Olgulara göz atalım:
Binlerce insan şapkayı benimsiyor ve bu, maruz kaldıkları tüm kötü muamele ve hırpalamaya rağmen gerçekleşiyor. Binlerce kadın kuşkusuz babalarının ve eşlerinin rızasıyla fakat bugüne dek altında ezildikleri gericiliğin ağırlığına rağmen "çarşaftan" kurtuluyor. Koloni rejimi Hatay'da hiçbir şeyi değiştirmedi. Hatay kesinlikle, tıpkı Türkiye gibi, birbirini izleyen onbeş yıl boyunca ulusal bir Reform gelişiminin çaba ve ilerlemesine sahne olan bir ülke değildir ve bundan dolayı bu Reformun büyük liderlerinin yönetimi altında kesinlikle yaşamadı. Fakat tüm bu dezavantajlara rağmen, Hatay'daki Türkler "çarşafı" atıyor ve şapkayı benimsiyor. Bu ne demektir? Bu hareketin gerçek anlamı nedir?

Bu olguya sadece özgür ve önyargılardan arındırılmış bir zihinle bakalım; diğer bir deyişle, bu olguya kendi özgürlüğünü biçimlendiren zihinsel bir açıdan bakalım.

Hatay'daki Türkler türk Kemalizminin bu laik sembollerini tamamen kendi rızalarıyla benimseyerek ve bayraklarının üstünde: "Hatay tüm Türklere aittir! Doktrin ve dinlere dair hiçbir ayırım yoktur! Sadece Kardeşlik" yazarak tüm dünyaya şu gerçeği ilan etmek istiyor:
"Türk Hatay'ın bağımsızlığı davası, aynı zamanda ve aynı derecede, uygarlığın ve bunun kurumlarının zaferinin davasıdır"

Kemalist Türkiye bu Hatay sorununda, insanlık davası için, fikirlerin özgürlüğü için, laiklik için, özgür düşüncenin iktidara gelmesi için savaşan ve bunun sürekli zaferini temin eden Devleti temsil ediyor.
Sadece tek gerçek, fransız kültürünün orada, kemalist ilkeler adına savaşanlar tarafından temsil edildiğidir.
Sadece, inkar edilemez olan, Hatay'a uygarlık zihniyetinin ve bunun iyi ifadesinin Türkler tarafından getirildiğidir. Devletler Birliğinin gözlemcilerini görmeye giderken şapkayı benimsemek için sabırsızlanan Hatay'daki binlerce Türkün örnek teşkil edecek bu davranışının anlamı işte budur. Öyel ki bu gözlemciler Cenevre'ye döndüklerinde bir gerçeği ifade etmek istedikleri takdirde, bunu şu cümlelerde olduğundan daha iyi ifade edemezler:

Türkler tam Asya’nın kapısında, Avrupa’nın uygarlığını savunuyor.

(1) Müslüman dininin önyargılarının hala hakim olduğu bu dönemde, eski alışkanlıklarıyla yeni istekleri arasında uzlaştırıcı bir yol arayan halk arasında fazla direkt olan “şapka” teriminin iyi görünmediğini hatırlatalım. Yine Büyük Önder, bu reformla birlikte tıpkı bütün diğerleriyle de olduğu gibi, her düzeyde zorluklara rağmen, İlerlemeye doğru yürüyüşe geçen tüm bir halkın büyük isteklerine yaşam ve biçim kazandırmayı bildi.